

Рецензія

на освітньо-професійну програму «Богослов'я»
другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю
041 «Богослов'я» галузі знань 04 «Богослов'я»
(програма впроваджується
в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича)

Розвиток богословської освіти – одне з першорядно важливих завдань української гуманітарної сфери. Це зумовлює потребу в дієвих освітніх програмах, побудованих відповідно до новітніх тенденцій розвитку богословської думки, її методологічної евристичності, узгодженості з актуальними потребами сучасного соціуму.

Показово, що рецензована освітньо-професійна програма реалізується в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. Цей заклад, як відомо, має міцні традиції богословської освіти. Вони сягають ще австрійської доби, а на світанку незалежності України в цьому університеті було відновлено надання вищої богословської освіти, і чимало випускників університету за цим фахом успішно працюють як професіонали у царині релігії, маючи якісні фахові здобутки та належне реноме в церковному середовищі, структурах освіти, громадянського суспільства, органів управління тощо. Сьогодні освітньо-професійні програми з богослов'я мають змогу функціонувати повнокровно, оскільки богослов'я належить до визнаних державою освітніх і наукових галузей.

Це ставить перед освітнім процесом і його плануванням високі «планки» нових вимог, і ми констатуємо наявність у цієї освітньо-професійної програми відповідних якісних параметрів, які узгоджують її (і організований на її основі навчальний процес) із належними стандартами.

У складі проектної групи – академічні фахівці, які цілком відповідають належним критеріям (кандидат історичних наук, кандидат наук з богослов'я доцент Микола Лагодич (гарант програми), докторка філософських наук зі спеціальностей 09.00.11 – релігієзнавство і 09.00.14 – богослов'я, доцентка

Ірина Горохолінська, кандидат історичних наук, кандидат наук з богослов'я, доцент Микола Щербань).

Відзначаємо збалансованість циклу обов'язкових і вибірових компонент освітньо-професійної програми; наявність концептуально-методологічних основ, які, з одного боку, забезпечують фундаментальну, теоретичну підготовку майбутнього магістра-богослова, а з іншого, – координують здобутий ним теоретичний фундамент знань із соціально значущими компетенціями і так званими «soft skills», які є особливо важливими для гуманітарія і фахівця зі світоглядних питань, яким є богослов.

Серед особливо важливих компонент обов'язкового блоку підкреслимо функціональність таких дисциплін, як «Богословська антропологія», «Актуальні питання морального богослов'я та біоетика», «Новітня історія православ'я в Україні», «Літургічне богослов'я та іконологія», «Біблійне богослов'я та герменевтика». Окрему вагу становить курс «Основи наукових комунікацій», читання якого здійснюється іноземною мовою.

Освітньо-професійна програма забезпечена безперервною (упродовж усього періоду навчання) богослужбово-гомілетичною практикою. Логічно, що передбачено й асистентську педагогічну практику.

Змістовним і розгалуженим є й спектр вибірових компонент програми, що дозволить майбутньому магістрові богослов'я осмислено сформувати індивідуальну навчальну траєкторію і зорієнтувати свій професійний вектор у міждисциплінарному й соціально корисному напрямі. Зокрема, вибірові дисципліни дають змогу в перспективі розбудовувати професійну діяльність богослова у взаємодії з історичними, психологічними, релігієзнавчими, педагогічними, медійно-журналістськими, менеджерськими, компетентнісними елементами. Це цілком узгоджується з об'єктивною комплексністю і багатомірністю сучасної богословської галузі.

Аналіз освітньо-професійної програми засвідчує, що освіта за нею цілком може реалізовуватися у міжконфесійному форматі, що відповідає актуальним тенденціям напрацювання в Україні міжконфесійного

богословського базису як платформи соціального діалогу релігійних спільнот та їхньої спільної платформи в обстоюванні морально-ціннісних, гуманістичних, духовно-орієнтованих засад соціального життя.

Здобуття освіти вивершується підготовкою й захистом кваліфікаційної роботи, що засвідчує академічний рівень здобувача освіти та вимагає від нього належного масиву навичок організації самостійного наукового дослідження.

Вважаємо, що комплексність підходу розробників освітньо-професійної програми сприяє також і потенційно широким можливостям інтернаціоналізації освітньої діяльності здобувачів освіти, адже й мовні, й теоретичні, й соціально-практичні вектори цієї освіти можуть давати їм права на участь у закордонних конференціях, стажуваннях, літніх і зимових школах тощо.

Проте, оскільки у кваліфікації майбутніх магістрів-богословів, що навчаються за цією програмою, зазначено й «...викладач закладів вищої освіти», рекомендуємо ще більш урізноманітними (і кількісно, і якісно) вибіркового блоку компонентами психолого-педагогічного спрямування.

Загалом же засвідчуємо логічність і прозорість структури рецензованої освітньо-професійної програми, її теоретичну і прикладну функціональність, відповідність актуальним тенденціям сучасного богословського знання, узгодженість із чинними в Україні вимогами до змісту й оформлення такого типу документів з організації освітнього процесу у вищій школі.

Це все дає підстави рекомендувати освітньо-професійну програму другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 041 «Богослов'я» галузі знань 04 «Богослов'я» до впровадження у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Рецензент

кандидат філософських наук, доцент
доцент кафедри богослов'я та релігієзнавства
факультету філософії та суспільствознавства
НПУ імені М.П. Драгоманова

Підпис **Т.О. Котлярова**
ЗАВІРЯЮ: зав.канцелярією
НПУ ім. М.П. Драгоманова
Підпис _____
« 08 » _____ 20 21 р.

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-професійну програму
«БОГОСЛОВ'Я»
підготовки здобувачів вищої освіти
спеціальності 041 «Богослов'я»
галузі знань 04 «Богослов'я»
другого освітнього ступеня «магістр»
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Глибинні соціокультурні трансформації сучасного суспільства закладають нові тенденції у розвитку освітньо-наукового простору української школи. Ключовими стають проблеми пошуку ціннісних орієнтирів, формування духовно зрілої особистості. Йдучи у фарватері викликів сучасної вищої освіти, на філологічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича забезпечено належну підготовку фахівців у галузі богослов'я. Сьогодні країна потребує висококваліфікованих моральних лідерів, спроможних осмислювати роль релігії в суспільних трансформаціях, керувати змінами задля миру і суспільного поступу, які глибоко та з духом служіння зможуть відповісти на багато викликів сучасного світу.

З огляду на важливість духовного компонента в житті суспільства та потребу у фахівцях цієї галузі на ринку праці України підготовка магістрів спеціальності 041 «Богослов'я» в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича відповідає сучасним потребам. Відзначимо, що в розробці рецензованої освітньо-професійної програми взяли участь науково-педагогічні працівники, чия кваліфікація не викликає сумнівів та відповідає Ліцензійним вимогам провадження освітньої діяльності з даної спеціальності.

Освітньо-професійна програма базується на результатах аналізу потреб сучасного суспільства у фахівцях із богослов'я, зокрема консультацій з потенційними роботодавцями, головами територіальних громад, начальниками соціальних служб, соціокультурних установ і організацій міста

тощо, про що свідчить достатньо широкий перелік посад у майбутньому працевлаштуванні.

Рецензована освітньо-професійна програма повною мірою враховує досвід провідних освітян з підготовки фахівців богослов'я, зокрема досвід Київської православної богословської академії, Українського католицького університету.

Користуючись правом, яке надає Закон України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії, Програма враховує новітні вимоги щодо зв'язку теорії з практикою, має інноваційний характер. Цілі та програмні результати навчання відображають тенденції розвитку богословської науки, соціокультурної сфери на сучасному етапі та перспективи розвитку спеціальності.

Проведений аналіз засвідчує, що Програма покликана створити і розвивати продуктивне, творче середовище для навчання і досліджень у богословській галузі як сфери сприйняття, збереження і переосмислення Святого Письма, богословської думки, впливу релігії на суспільство, розуміння цінності культурної спадщини, формування глибоких управлінських навичок релігійній сфері, творення і підтримування продуктивних релігійних практик, прояву індивідуальних і колективних, національних, релігійних ідентичностей та здійснення релігійної політики. Програма повністю відповідає концепції трансформації та розвитку вищої освіти в Україні, має міждисциплінарний та багатопрофільний характер підготовки фахівців з богослов'я. Особливу увагу звернено на практично-професійну підготовку, зокрема передбачено богослужбово-гомилетичну, педагогічну та організаційно-управлінську практики.

Виголошені програмні компетентності визначені з урахуванням видів і завдань підготовки магістрів спеціальності 041 «Богослов'я». Серед них цілком логічно виокремлено інтегральну компетентність, а також загальні та спеціальні компетентності. Зауважимо, що програмні компетентності

відповідають очікуваним результатам навчання та повністю задовольняють запити потенційних роботодавців стосовно фахівців зазначеної сфери.

Сучасна освітня реформа, як складова соціального і культурного зростання українського суспільства, зорієнтована на формування нової генерації фахівців, які б бездоганно володіли фаховими компетентностями, швидко уміли реагувати на суспільні виклики, мали достойний рівень високої моральної культури на засадах поліконфесійної релігійної дійсності. Відзначимо присутність таких фахових компетентностей у Програмі, як здатність визначати взаємозв'язок між богослов'ям та іншими галузями знань (ФК5); вміння розрізняти першорядні й другорядні богословські питання у контексті міжконфесійного та міжпредметного діалогу (ФК 6).

Детальне ознайомлення з освітньо-професійною програмою дає підстави стверджувати, що магістерська програма з богослов'я є актуальною, цілком відповідає вимогам, що висуваються до програм підготовки фахівців згаданої спеціальності, і є передумовою якісної підготовки здобувачів освіти в даній галузі. Реалізація рецензованої освітньо-професійної програми на належному науково-методологічному, організаційному і методичному рівнях забезпечить ґрунтовну фахову підготовку студентів спеціальності 041 «Богослов'я» в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича другого освітнього ступеня «магістр», зокрема дасть їм змогу здобути необхідні знання, виробити вміння і навички, успішно оволодіти фаховими компетентностями.

Доктор історичних наук, професор
Західноукраїнського національного
університету

Оксана ГОМОТЮК

ГЕРМАН АРХІЄПИСКОП ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ І ХОТИНСЬКИЙ

«21» червня 2021 рік

№ 101

Підготовка богословів за освітньою програмою зі спеціальності 041 Богослов'я другого (магістерського) рівня вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича здійснюється з вересня 2018 р. Надання освітніх послуг у галузі богослов'я є суспільно затребуваною. Водночас це вимагає комплексного й дуже ретельного підходу до здійснення навчально-освітнього процесу.

На базі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича і до того (упродовж чверті століття) здійснювалася підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Богослов'я». Звісно, що за цей час набуто чималий досвід провадження науково-педагогічної діяльності, про що свідчить випуск близько півтисячі дипломованих богословів, які служать на парафіях, адмініструють церковнопарафіяльне життя, здійснюють соціальне та капеланське служіння, керують різними відділами в державних установах і внутрішньоцерковних структурах, працюють у різних світських галузях, у тому числі в освітній, науково-педагогічній сферах, а також в заснованих ними редакціях і видавництвах.

14 грудня 2019 року, указом Предстоятеля Православної Церкви України митрополита Епіфанія за № 820, в моє канонічне підпорядкування переведено храми Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: храм на честь Трьох Святителів, святого вмч. Іоанна Нового та Покровський храм, які до цього були ставропігійними. Тому тепер головною спонукою для мене є пошук механізмів і можливостей оптимізації та вдосконалення ОП, оскільки я свідомий того, наскільки важливо зберегти її функціонування та позитивний розвиток в Чернівецькому національному університеті зокрема й сприяти нарощенню потенціалу функціонування богословської освіти і науки загалом, а надто ж у контексті тих складних і суперечливих процесів, що визначають стан і перспективи його поступу. Як

роботодавець від Православної Церкви України я вже надсилав відгуки про ОПП зі спеціальності 041 Богослов'я магістерського рівня (№1 від 10.01.2018 р. та № 3 від 17.02.2020 р.).

Рецензуючи варіант ОПП 2021 року, як і в попередні роки, головну увагу було приділено оцінці тих критеріїв, які характеризують функціональність програми та систему внутрішнього забезпечення якості освіти в межах її реалізації, унікальність та цілі, змістове наповнення, практичне значення ОП тощо.

Як адміністратор від ПЦУ стверджую, що в Університеті наявні всі умови для підготовки богословів магістерського рівня, тому функціонування даної ОПП в Чернівецькому університеті має всі перспективи для подальшого розвитку й надання освітніх послуг за цією спеціальністю.

Група забезпечення ОП, що фахово укомплектована, відкрита до співпраці не лише з Церквою як основним роботодавцем, а й з державними органами влади та місцевого самоврядування, закладами освіти, культури та громадсько-культурних і просвітницьких організацій.

Навчальний план добре продуманий та збалансований, особливо ж з погляду набуття загальних і фахових компетенцій, які дозволяють здобувачу вищої освіти не лише засвоїти знання з базових богословських дисциплін, а й стати активним учасником освітнього процесу як в межах ОП, так і освітніх трансформацій загалом. При розробці освітньо-професійної програми враховано професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 610 від 23.03.2021 р.

Вивчення дисциплінарного циклу предметів загальної підготовки (обов'язкові навчальні компоненти) логічно узгоджується й доповнюється навчальними дисциплінами професійної підготовки, що у підсумку забезпечує комплексне формування особистості-фахівця – пастиря та богослова, який має пропедевтичний досвід і професійну здатність до самоосвіти, науково-освітнього і педагогічного самовдосконалення.

Щодо вибіркових дисциплін, то вони охоплюють підсистеми богословської освіти та науки, а тому здобувачі вищої освіти за цією ОПП мають усі можливості опанувати основи педагогічної майстерності та загальні соціально-психологічні якості фахівця-громадянина, передбачені *soft skills*.

Handwritten signature in blue ink.

Архієпископ Чернівецький і Хотинський